

دەنگین زمانی و ئەندازیاریا موزیک

د. جوزیف میشال شریف

وەرگیژان : م. نزار سەلمان تاهر

زانکویا زاخو / فاکولتیا زانستین مروفاپهتی / پشکا زمانی کوردی

تیک - تیکههه ئەندازیاریا موزیک:

گەلەك قەكولینان، باسی دوبارهبوونا دەنگین زمانی و بهایی وانى موزیکى دناڤ
 ئەزمونا هۆزانی دا کریه . بهلی گەلەك بزەحه مه ته “ ئەم قان جوۆره قەكولینین ناڤبری
 بکاریینین یانژی قایلبوونه کا ته مام پی بینین، چونکی ئەڤ قەكولینه دناڤ هندهك ریکین
 ئاسی را (وعره) بورینه و گهههشتینه بهر دیوارهکی گرتی و راوهستاینه، بۆ نمونه
 هندهك قەكولینان “ برهنگین ژیکجودا خواندن لسهر دەنگین قاول و کونسانت کرینه ،
 و هندهکین دیتر “ برهنگهکی هه ره مه کی (اعتباگی) پویته دان ب هیمايین دهنگان
 بهخشیه ، مینا هۆزانتانی فرهنسی (رامبوی) “دهمی ئەڤ چهنده دناڤ قی هۆزانا خوهدا
 ئەنجامدی:

« Voyelles »

«A noir, E blanc, I rouge, U vert, O beu: voylles»

وەرگیژان / ئەدهەب

رووگهه

وهرزیه، پویته ددهنه قهكولین
و وهرگیژانین مروفاپهتی و زانستی

ژماره 1 ههفینا 2011

بهلی! "تهؤ قه کولینه نهشیاینه قئی ئاریشی و برهنگه کی میتودی و گونجای بدهربرن . بؤ زانین تهؤ دیارده - نهندازیاریا موزیکی - "بهرهته کی گرنکه دناؤ نقیسینا هؤزانا کیشدار و نه کیشدار دا . گلهک هؤزانتانین مهزن و ناقدار" ههلدانین مهزن کرینه پیخه مهت بهرجهسته کرنا نهندازیاریا دهنگان دناؤ هؤزانیین خوهدا (۱). تهؤ دیارده " نه یا تایبهته ب زمانه کی بتنیقه ، بهلکو هه می زمان دشین ، قئی موزیکا تایبهت لناقخوه بگرن. تهؤ موزیکه ژ نهجمی دوباره بوون و ریخستنا هندهک دهنگان دناؤ چوارچوئی دیره کی هؤزانی یان زیدهتر دا دروست دبیت . ژ بهر قئی چهندی " مه بهردیت ، تهؤ دویچوونا ریکه کا بابتهی بکهین ، پیخه مهت نهجمادانا قان جووره قه کولینان. مه تهؤ ریکه دناؤ قه کولینین (جان بیار شوسری لبری) دا دیت (۲). و دیسان ژ بهر چند نه گهره کیین دیت ژی کو مه تهؤ قه کولینین ناقبری ههلبژارتینه ، ژ وان نه گهرا : بؤ دهمی سی سالان مه ههقالینی و تیکه لی دگهل قه کوله ری ناقبری هه بوویه ، لنیژیک مه ل ریکا هزرکرن و شلو قه کرنا وی بؤ بابتهان نیپیه ، و بؤ مه هاته خویاکرن کو هویربینی و رهسه نایه تی دناؤ شلو قه کرنا ویدا هه بوو، زیدهباری هندی ، ناقبری گلهک

رهه ندیین بابتهی بؤ مه راقه کرن کو تهؤ نه دشیان ب ته مامی دهربرینی ژ وان رهه ندان بکهین . چونکی موزیک برهنگه کی گشتی و موزیکا هؤزانی برهنگه کی تایبه تی ، قه بهر کی گرنکه دناقههرا گیتیکی و نه گیتیکی دا (المادیه والامادیه).

(شوسری لبری) ژ روانگا پرنسیپه کی سه ره کی دیتنن خوه ئاراسته دکهت ، تهوژی : هندهک

دهنگین زمانه

رووگه

وهزیه، پونهی ددهنه له کوین و وه کیرانین مرقابهتی و زانستی

ژماره 1 ههفینا 2011

هۆزان “ رېتم و موزيكا خوه ژ سيسته مه كي ناڤه كيي نه راگه هاندي ژ نه سازيښ (توترات) دهنگي و سيمانتيكي و دردگرن ، و نهڤ سيسته مه يي ژ وي ريځخستنا پيځهاته يا سينتاكسا قان هۆزانان سهر به خويه . نهڤ سيسته مه يي نه ساز لسهر سيسته مه يي دهره كيي سهر وايي دهيتته زيده كرن . زيده باري قى چهندي ، دانه رين قان هۆزانان (و ژوان هۆزانقانا - مالارمى و فالرى) قى دياردي - نه اندازياريا موزيكي - لسهر هه مې كۆپله يښ (مقاطع) هۆزاني گشتگير دكهن (يعمومن) ، به لي ب پله نيك قى دياردي ، لسهر وان كۆپله يان دبه خشن يښ كو گه يښ (مفاصل) سهره كيښ هۆزاني پيځدنيښن - نهڤ چهنده بريځه كا هه مه رهنك و نهرم دهيتته كرن - . مه رجين تايهت ب سهر واييڤه دناڤ دو ره گه زښ سهره كي دا خويادبن : نيك : ره گه زي دهنگي (نانكو سهر وا لاسايكرنه كا پرتيه - جزئيه - يان ته مامه بو كۆپله كا هۆزاني) دو : ره گه زي نه اندازياريا (مه به ست ژي) “ تيځه لېبونا سهر وايي يه دگهل فورميښ نه اندازياريا ، و نهڤ چهنده ژي : گريډاي هه فته ريبي يه “ نانكو ريځخستنه كا پري - متقگه - يان به رده وام ، و ديسان نهڤ تيځه لېبونه گريډاي ريځخستنه كا تيكره سه - متداخله -) .

دهنگين زمانى

نهم دشيښ قى ياسايي سه لال لسهر هه مې ناستين ريځخستنا هۆزاني په يره وېكه يښ بگره ژ بچويكترين ناست كو (نيك يه كه يا ريتميه) و مه زنترين ناست كو (هۆزان هه ميه) ، و ديسان نهم دشيښ هه مان ياسا لسهر يه كه يښ ژيځجودا په يره وېكه يښ وه كي : ديڙه كي ژ هۆزانه كي يان دو يان سي ديڙين نيك هۆزان يانژي پارچه كا ته مام ژ هۆزانه كي ، ژ نه نجامي قى چهندي كومه كا فورميښ نه اندازيارين هه فگرتي لگهل نيك دهيتته نافراندن ، و ههر فورمه ك ژ قانا ژماره كا ژيځجودا ژ يښ ديتر بكاردينيت ، تاكو ناستي خوه يي تايهت ژ هه فته ريبي و ريځخستني دروستبكه ت.

روگه ه

وه ريزه ، پوهني ددنه فه كوين و وه كيرين مرقاها تي و زانسي

ژماره 1 هافينا 2011

ههر كومه كا خودان ريځخستن ب كومه كي يان زيده تر ژ كومه كي دناڤ تك هۆزان دا دهيتته گريډان ، و قان كوما هه مان پيځهرين كوما نيكي هه نه . نهڤ وه كهه قيا (التطابق) دهره كييا دناڤه را كومان دا هه ي - نهڤ كومه “گه له ك جاران ژ

ئیکدو دویردکهفن- فورمی ههفتهریبی و ریکخستنی بخواهه دبینیت ، و لسهر ئاقاهیی
ناقهکیی هه کومهکی دهیته زیدهکرن .

ئهف ریکخستنه (التواترات) برهنگهکی گشتی ، دناف چوارچوئی فورمهکی نهاندازیاری
دا، دهینه چهسپاندن ، و ئهف فورمی نهاندازیاری ب دو رهنگان ئاقاکاریا خوه وهردگریت :

۱- برهنگی : لاسایکرنه کا (محاكاة) پرتی یان تهمام “ و پیدقیه ئهف لاسایکرنه
بکیماتی دناقههرا دو فونیمان دا- کاسنات و قازل، قازل و کاسنات ،
کاسنات و کاسنات - و دناقههرا دو فونیمین دیترا ژ میکانیزما
کوپله کا دیترا هوزانی بهیته بهرجهستهکرن” بو نمونه :

(Son nom / Sonore) , (Rose / Rauque)

۲- برهنگی : هندی کو هوزانغان “ جووت فونیمهکی دناف برهنگهکی دا
بهرجهستهبکته و بهری قی جووت فونیمی “ جووتهکی دیتری دهنگی هه بیت “ بو
نمونه :

(Infinie – Agonie / Agile – confus Fût –/ Enfaut – Défend)
reptile)

د پرانیا جاران دا ، برهنگیا دهستیکی (المقطوعة الأولية) (Rose) یان جووتی
دهستیکی (المزدوجة الأولية) (Infinie – Agonie) یان برهنگیا وهکفهف (المقطوعة
المشابهة) (Rauque) یانژی جووتی وهکفهف (Agile- Reptile) دهقنه دناف
گرنگترین گههین (مفاصل) دیری هوزانی دا و مینا بهکهیین فهرههنگیین خودان
رامانه کا تهمام بهرجهسته دبن.

بدهبرینه کا دیترا “ ئەم دشیین بیژین کو هوزانغان (نهاندازیاری دهنگانه)، ئهف
چهنده ژی هندی دگههینیت کو هندهک دیرین هوزانی برهنگهکی ریکخستی
،دهنگان لناقخوه دگرن ، و ئهف ریکخستنا دهنگان ژی ، ژ نهجمی دوبارهبوونا
هندهک دهنگین وهکفهف دروست دبیت. بهلی گرنگیا قان دوبارهبوونا دناف ریزبوونا

دهنگین زمانی

رووگهه

ههزیه، پوهنی دهنه له توپین
و ههنگیرانین مرقابهتی و زانستی

ژماره 1 ههقینا 2011

وان یه که یین دهنگی دا خویادبیت ، یین کو هه قپشکی د ژماره کا دستنیشانکریا هه ماههنگی یین سه ره کی دا هه ی. پیخه مهت قه کولینا نژیارا دهنگیا هۆزانی ، پیدقیه ل دهستپیککی ته م فورمی قان هه ماههنگیا دستنیشان بکهین، و پاشی نه اندازیاریین وی بنیاسین ، نه قجار ژ نوی دی شیین هندهک پراکتیکا ل دۆر قی بابه تی لسه زمانین دیتر یین نه فره نسی نه نجامدهین...

دو : قوناغین قه کولینا نه اندازیاریا دهنگی یا موزیکی :

۱- نمونین سهروایی (نموذج القافية):

ته م دشیین بیژین “ ته و فورمین دهنگین ناشکه را دناق دیره کا هۆزانی دا، زیده تر نیژیکی سیسته می سهروایا هۆزانی دبن، ژ بو قی مه بهستی پیدقی یه قان فورمین دهنگی ، دو مه رجین سه ره کی هه بن:

ئیك - پیدقیه لدهستپیککی ته ق فورمه و بکیماتی پشتبه ستنی لسه ر دوباره بوونا دو فونیمان بکه ن.

دو - دیسان پیدقیه ته ق فورمه بچنه دناق جهه کی بژاره یی دیرا هۆزانی دا به لی بتنی جهی ته صریع (التصریح) تی نه بیت - التصریع ئانکو کیشا هۆزانی (العروض) دگه ل نیقا دوی ژ نیقه دیرا دوی یا دیرا هۆزانی سهروادار نه بیت - . ته ق فورمین دهنگی برهنگه کی ته مام لاسایکرنا ساخله تین سهروایی ناکه ن . جوداهی دناقه را قان فورمین دهنگی و سهروایی دا ته و کو ته ق فورمه دناق هه می جهین دیره کی یان پتر ژ دیره کی هۆزانی دا دبه ره لاقن ، دیسان ریتمه کا به رفه ه و نه رم ژی د ئافرینن، ژلایی پراکتیکیه بریکا قان فورمین ناقبری ، ته م دشیین هندهک پیکهاته یین دهنگی کو ژ دو فونیمان پیکده یین بدسته خو ه قه بینین، و ته ق پیکهاته بقان ریکی خواری دروست دبن:

دهنگین زمان

رووگه ه

وه رزه، پوهنی دده نه قه کولین و وه ر کترین مرقلهاتی و زانستی

ژماره 1 هه فینا ۲۰۱۱

أ- برهنگه کی راسته و خو ، دیبژنی (دوباره کرنه کا پیشوهخت یان بله ز - تکریر معجل).

ب- پشتی ناقبره کا خودان گورانکاری، شانکو (دوباره کرنه کا پاشخستی - تکریر مؤجل).

ج- برهنگه کی وه کههه ف .

د- یان دناق ریژکرنه کا بهرؤقاژی دا - سهروب دا - (مقلوب).

ئه ف پیکهاته یین دهنگی ، دناق گرنگترین گه یین دیری هوزانی دا خویا و دوباره دبن .
لقیره پیدقیه نم فورمی قان هه ماهه نگیا دهستنیشان بکه یین .

۲- ریكخستنین دهنگی (التنسیقات الصوتية):

دشیاندايه كو دو فونیم دناق ئیک برهنگه دا کومببن و بقی رهنگی (ب+ب / ب+ب) یان
ب+ب) دیسان دو فونیم دشین برهنگه کی دابرای دناق دو برهنگه یین دهنگی یین لدویقتیک
هاتی دا (متتالیین) بهین، و بقی رهنگی (ب-ب / ب-ب یان ب-ب) . و بقی رهنگی دو
ریكخستنین دهستیپکی دروست دبن. پاشی نم دشیین دو ریكخستنین نهرمتر “ بریکا
کومکرنا ههردو ریكین بهری نهؤ مه باس ژیکرین (پیکقه گریدان و دابران) بدهستخوه
بیخین، شانکو دو فونیمین پیکقه گریدای “ برهنگه کی دابرای دوباره دبن (ب+ب / ب-ب یان
ب-ب) یانژی دو فونیمین دابرای “ پیکقه دوباره دبن (ب+ب / ب-ب یان ب+ب) و لقیره دو
ریكخستنین دیر دروست دبن.

۲-۱- ریكخستنا پیکقه گریدای (التنسیق المتصل):

۲-۱-۱- دوباره بونا بله ز (تکریر معجل):

«Lejourn'est pas plus pur» (Racine)

P+ U P+ U

دهنگین زمانه

روگه ه

هرزیه، پونهی دده له کوبین
و هر کیراین مرقابهتی و زانسی

ژماره 1 هافینا ۲۰۱۱

۲-۱-۲ - دوباره‌بوونا پاشخستی (تکریر مؤجل):

«Que le fond de mon cœur» (Racine)

QUE

OCEU

۲-۲ - ریځخستنا دابرای (التنسیق المنفصل):

۱-۲-۲ - دوباره‌بوونا بلهز:

«Un frais parfum sortait des touffes d'asphodèles» (Hugo)

F-D

PH-D

۲-۲-۲ - دوباره‌بوونا پاشخستی:

«..sortait des touffes d'asphodèle» (Hugo)

O – Ai

O-E

۳-۲ - ریځخستنا جودا (التنسیق المفروق):

۱-۳-۲ - دوباره‌بوونا بلهز:

«Monde parei au rire heureux des tourterelles» (Aragon)

T+R / T-R

۲-۳-۲ - دوباره‌بوونا پاشخستی:

«Arborant l'étendard semè de broderie» (Peguy)

D+ R

D+ R

۴-۲ - ریځخستنا کوم (التنسیق المجموع):

۱-۴-۲ - دوباره‌بوونا بلهز:

ده‌نگین زمانه

رووگه

وه‌ریسه، پوهنځی ددنه له‌کولین
ووه‌ر کیرتین مړولپه‌تی و زانستی

ژماره ۱ هافینا ۲۰۱۱

«Tant de cruels Nèrons et tant de Caligules» (Du Bellay)

C-L / G+L

۲-۴-۲ - دوباره بونا پاشخستی:

«OL jets inanimès avez-vous conc une âme?» (Lamartine)

N-M

N-M

ئەگەر ئەق ریکخستنه ، دگەل برگەکا ریتمی یانژی دگەل گەهین ئەندازیاری ریکبکەفن وەکی (برگەیین -النبریە- و دەستپیک و دوماهیکا نیقە دیری هۆزانی). ئەقجار ئەق ریککەفتن و هەقکاریا دناقبەرا ریکخستنین دەنگی و ئاقاکاریا کیشی دا (عروض) هەین- دی هەر ئیک ژ وان پشتگیریا یادیتەر دکەت- ئەقجار دی بیتە ئەگەری پیکئینانا ئەندازیاریەکا سەرەکی ژبو ریکخستنا دیرین هۆزانی . و دەربارە ی ئەندازیاریین دیتەر ، مە شەش (۶) ئەندازیاری هەنە" ئەو ژ ی ئەقەنە :

۳- ئەندازیاریین دەنگی (الهندسات الصوتية):

۳-۱- ئەندازیاریا ریتمی (الهندسة الأيقاعية): بریتیه ژ دوبارە کرنا فونیمان دناق ئیک برگەدا .

«Et les fruits passeront la promesse des fleurs» (Malherbe)

F + R

F + R

۳-۲- ئەندازیاریا دوماهی (الهندسة الخاتمة): بریتیه ژ دوبارە بونا دو فونیمان لدوماهیکا هەر نیقە دیرەکی.

«Objets inanimès// avez- vous donc une âme?» (Lamartine)

N - M

N + M

دەنگین زمانی

رووگەھ

پەرزە، پوئەیی دەنە لەتوین و وەرگیرائین مەوقابەنی و زانستی

ژمارە 1 هافینا ۲۰۱۱

۳-۳- ئەندازياريا دەستپيكا (الهندسة الفاتحة): بریتيه ژ دوباره بوونا دو فونيمان
لدهستپيكا هەر پارچه كی یان نیقه دیره كا هۆزانی.

«Pourquoi sur cet écuril // b perdu au sein des mers?» (Lamartine).

P + R

P + R

۳-۴- ئەندازياريا دەوروپەر (الهندسة المحيطة): بریتيه ژ دوباره كرنا دو فونيمان ل
دهستپيك و دوماهيك ، هەر پارچه كی یان نیقه دیره كا هۆزانی.

«Le jour n'est pas plus pur // que le fond de mon cœur» (Racine)

QUE

CCEU

۳-۵- ئەندازياريا گریدەر (الهندسة الرابطة): بریتيه ژ دوباره بوونا دو فونيمان ل
دوماهيك پارچه كی و ل دەستپيكا پارچا لدويقرا دهيت يانژی شهق دوباره بوونه
ل دوماهيك نيغه دیرا ئيكي و لدهستپيكا نيغه دیرا لدويقرا دهيت.

«Corime je descendais // des fleuves impassibles» (Rimbaud)

DAIS // DES

۳-۶- ئەندازياريا دانهری (الهندسة التأليفية): بریتيه ژ به لاقبوونا ريکخستنين
ئەندازيارى ب سه رجه م دیرين کيشا هۆزانه كی دا .

«Les souffles de la nuit flottai nt sur Gagala» (Hugo)

G + L / G - L

۴- هه قاريكرنا ئەندازيارين دەنگی (تضافر الهندسات الصوتية):

هه قاريكرن دناقبه را ئەندازيارين دەنگی دا ، پشتبهستنی لسه ر بكارئينانه كا
ريکخستی دناق ئيك دیری هۆزانی دا دکه ت ، و دو ئەندازيارين بزاره په يدا دکه ت “

دەنگین زمانى

رووگه ه

وه ريزه ، پوهنى دده نه فه كوئين
و وه ر كيرتین مرقلا به تى و زانستى

ژماره 1 هه فینا ۲۰۱۱

يانژی رهنګه بتنی ئیک ئەندازیاریا بژاره پیداکەت بەلی پیدقیه ، دو جارن دناڤ دیری
 هۆزانی دا دوباره بییت. ئەڤ هەڤکاریکرنه دناڤ گرنګترین قوناغین پیکئینانا هۆزانی دا
 پەیدا دبیت ، وهکی (دەستپیک ، دوماهیك ، برگهییئ ستراندنی و سالۆخدان و
 دراماتیکی) . ئەڤجار دو (۲) هەڤکاریئ ئەندازیاریا پەیدا دبن:

«Flamenco douloureux // ro-lant l'ccho»(Aragon)

CO CHO - ئەندازیاریا دەرووبەر:

L - R // R - L - ئەندازیاریا گریدەر:

- نمونه بۆ سی (۳) هەڤکاریئ ئەندازیاریا:

«Le jour n'est pas plus pur // que le fond de mon cœur»(Racine)

PU // PU - ئەندازیاریا دانەری:

CCEU QUE - ئەندازیاریا دەرووبەر:

ON ON - ئەندازیاریا گریدەر:

و ... رهنګه لدریئ پینج هەڤکاریئ ئەندازیاریا دناڤ ئیک دیر دا بهیئ.

- دبیت هۆزانقان ، جووت فونیمه کی دناڤ سی برگیئ دیره کی هۆزانی دا دوباره کەت:

«Chaque tour de la rone so cour triomphant» (Vigny)

OUR ROU OUR

- و دبیت هۆزانقان، جووت فونیمه کی دناڤ هەرسی پارچین دوماهیی ژ کیشا هۆزانه کی
 دوباره کەت:

«O terrible dèsir que plus rien n'interrompt»(Aragon)

T+R D+R T+R

دەنگین زمانی

رووگه

پەرزە، پونە ددنه له کوبین
 و هەرتێزێن مەوقابەنی و زانستی

ژماره 1 ههفتا 2011

- يان رهنکه هۆزانقان ، جووت فونيمه کی ل دهستپيک و دوماهيکا نيغه ديړی هۆزانی
دوباره کت:

«Un frais parfum sortait des touffes d'asphodèle» (Hugo)

TAI DE DE

- يان دبیت هۆزانقان ، جووت فونيمه کی دناڅ نه دنازياريه کا (ريتمی يان دوماهيک يان
دانهری) دا دوباره بکته:

«Cependant que la cloche éveille sa voix claire» (Malarmè)

Q - L C + L C + L

- يانزی رهنکه هۆزانقان، جووت فونيمه کی لسهرانسهری ديره کی هۆزانی دوباره بکته:

«Lancer sur le lieu saint des regards furieuxw» (Racine)

L - C S - L L - S

۴-۲-۵- ريکهفتنا نه دنازياری يين دهنگی دگهل ناڅه روکا هۆزانی):

نهو تشتی څه ملا قان هه می نه دنازياريين (ريتم ، دوماهيکی... هتد) زيده تر
بره وشديڅيت نهو ريکهفتنا دهنگيه ياکو دناڅه را بيژه يين (الفاڅ) دهستنيشانکری دا
هه ی ، زيده باری هه قگرته کا سينتاکسی و سيمانتکيا بهيژ دناڅه را قان نه دنازياری و
ناڅه روکا هۆزانی دا دهيته نه نجامدان، وه کی (کار و بکهر ، کار و بهرکار ، بهرکا و ناڅ و
هه قالناڅ..... يانزی نهو په يقين خودان سه مته کا سيمانتکيا وه کهه څ يانزی هه قډژ):

- کار و بهرکار:

«Je fais souvent ce rêve...»

E AI E È

- هه قالناڅين وه کهه څ:

دهنگين زمانى

رووگه

وه ريزه، پوهنې دده نه فه کونين
وه ر کيرين مرقاڅه تي و زانستې

ژماره 1 هافينا ۲۰۱۱

«...Etrang et pénétrant »

TR TR

- ههروهسا دیرهك یان ههفوكه كا هوزانی، دشیت یهكیه كا سیمانتیکیا پیکهینه ر
وهکی ژمارتنی لناقخوه بگریت:

«Voici des fruits, des fleurs, des feuilles et des branches»

- دیسان ههفگرتنه كا خورت ژ نهنجامی ههبوونا نه ندازیاریین دهنگی دناؤ هندهك
كوتتیکسین گونجای دا دروست دبیت، وهکی :

- گریدان:

«To it m'appelle et m'enchaîne à la chair lumineuse» (Valéry)

CHAI CHAI

- بهردهوامی:

«Oterrible désir que plus rien n'interrompt» (Aragon)

T+R D-R T+R

- دوباره کرن:

«Chaque tour de la roue en son cour triomphant» (Vigny)

OUR ROU OUR

- ژهنین و دهنگفته دان و (الرنین و الصدی):

«Cependant que la cloche éveille sa voix claire» (Mallarmè)

Q-L C+L C+L

دهنگین زمانی

روگه ه

پهزیسه، پونهی ددهنه له کوبین
و وهرگیرانین مروقابهنی و زانستی

ژماره 1 هافینا ۲۰۱۱

ئەقۇڤئىككەقتنا دناقبەرا ھەرسى ميكانيزمان دا و لسەر ئاستىن ژيکجودا (ئەو ژى دەنگ پاشى كيش و رىتم ، پاشى پيکھاتەيا سينتاکسى و سيمانتيكى) وان مەرجين ئايدىيالى پردکەت ، يين کو خواندەقانى د خاپينن و ھزردکەت کو پەيوەندىە کا بهينز دناقبەرا دەنگ و رامانى دا ھەيە ، و بخوہ ئەو فونيم د چەوابن “ ئەوين کو ژلايى ھوزانقانيقە دەينە بکارئينان. ئەا ئەقە ئەو نارمانجە يا کو ھوزانقانى دقيت بگەھيتى و پى سەرەنجا خویندەقانى رابکيشيت (...).

سى:ئەندازياريا موزيکى دناق ھوزانا ئينگليزى دا:

نقيسەر(جيل ماتيس)ى ريکا(شوسرى لبرى) يا ئەندازياريا دەنگى بکار ئينايە تاكو لسەر ھوزانا ئينگليزى پراکتيزە بکەت. ناقبرى ئەق ريکە د سمينارەكى دا لسالا ۱۹۷۷ ى ل زانکوييا (ناکس) يا فەرەنسى پيشکيشکر و دى قى سمينارى ل قان خالين بهيت دا پوختەکەين:

دەنگين زمانى

- پيتا(ھ) رامانا ديړا ھوزانى د دەت.
- پيتا(خ) رامانا خويابوونا دەنگى موزيکى د دەت
- پيتا(ج)رامانا جوداهيى دناقبەرا جھى پەيدا بوونا دەنگى موزيکى و جھى وى دەت.

- ۱- دەنگقەدانا دەنگان(صدى الاصوات) د ناق ديړا ھوزانى دا:
 - ئيکەم ديړا ھوزانى پشتبەستنى لسەر ئەندازياريا دوماهيکى دکەت:
- // —————> خ (ج) / —————> خ (ج) //

«Into a sea profouzd of ever spreading sound»(Shrlley)

OUND

OUND

- دوهم ديړا ھوزانى پشتبەستنى لسەر ئەندازياريا دەوروبەر دکەت:

رووگەھ
وەرزیسە، پوئەى ددەنە قەتوبين
و وەر کيرتین مرقاھەتى و زانستى
ژمارە 1 ھافینا ۲۰۱۱

// خ (ج) —————> (خ) / —————> //

«There fail where virtue fails, or weakest prove»(Milton)

FAI

FAI

سییهم دیرا هۆزانی پشتبەستنی لسهر ئەندازیاریه کا دانهری دکهت:

// —————> خ (ج) خ //

«So Heavenly love shall outdo hellish hat»(Milton)

- چوارهم دیرا هۆزانی پشتبەستنی لسهر ئەندازیاریه کا گریدهر دکهت:

// —————> خ (ج) خ —————> //

«Nith thicket overgrown,grotesque and wild»(Milton)

GRO

GRO

۲- دهنگه دانا دهنگان دناڤ دو دیرین هۆزانی دا.

- ئیکهه ئەندازیاری:

// —————> //خ

// —————> //خ

«Nhere joy for ever dwells: hail horrors,hail»

H+ L

«nfernal world,and thou profoundest hell»(Milton)

H+ L

- دوهم ئەندازیاری:

//خ (ج) —————> //

// —————> //خ (ج) //

دهنگین زمانی

رووکهه

وهزیه، پوهنی ددهنه له کوین و وهر کیرانین مروقابهنی و زانستی

ژماره 1 ههفتینا ۲۰۱۱

«The faith ove; when earnestly they seek»

FAI

«Such proof,concluie, they then begin fail» (Milton)

FAI

- سییه م نه دازیاری:

// —————> خ (ج) //

// —————> خ —————> //

«A refuge from those wound: or when we lay»

LA(Y)

«Chained on the buring lake? That sure was worse» (Milton)

LA(KE)

- نه دازیاریا چواری:

// —————> خ —————> //

// —————> خ (ج) //

«Fruitless to me, though fruit be here to excess»

(M)E

«The credit of whose virtue rest with thee» (Milton)

(TH)EE

- نه دازیاریا پینجی:

// —————> خ (ج) //

// —————> خ —————> //

دهنگین زمانی

روگه

وه ریزه، پویتهی دده نه فه کوبین
و وه کیرتین مرولابهتی و زانستی

ژماره 1 هفتینا ۲۰۱۱

«Waited with hellish rancour imminent»

WAI

«To intercept thy way, or send thee back» (Milton)

WAY

- ههروهسا هندهك ئەندازيارين ديتر ژى هه نه كو ئەم دشيين نمونان بو ببينين، مينا قان
ئەندازياريان:

- ئەندازياريا شەشى:

// —————> (ج) خ //

// —————> (ج) خ //

- ئەندازياريا حەفتي:

// —————> (ج) خ (ج) —————> //

// —————> (ج) خ (ج) —————> //

- ئەندازياريا هەشتي:

// خ —————> //

// —————> خ //

- ئەندازياريا نهه:

// —————> خ —————> //

// —————> (ج) خ //

- ئەندازياريا دهه:

// —————> خ —————> خ —————> //

دهنگين زمانى

رووگهه

پهريه، پوهى دده له كوین
و په كيرالين مرقابهنى و زانستى

ژماره 1 ههفتا 2011

// ————— خ ————— //

و دبیت نهف جورئ نه نذازیاریئ قئ فورمئ خواری و هرگرت:

// ————— خ ————— //

// ————— خ ————— خ ————— //

- ژیدهر و پهراویژ:

(۱) «Poésie» لفقہ یونانیہ الاصل تعنی (الصناعة) و لفقہ «Poeta» اللاتینیہ تعنی (الصانع) ، و هکذا یكون الشعر صناعة ، و لکنه صناعة من نوع معین یستخدم الاصوات و الایقاع و الانسجام.

(۲) نرجو من القاری و أن یراجع لانه مقالته فی الملحق الاول من هذا الكتاب ، الرئی خصصناه للیبولوجرافیا ، و خاصه : J.P.CHAUSSERIE

LAPREE, « L'architecture phonique du vers » , in I.L.,n°25,1973.

* نهف بابته ژ قئ پهرتوکی هاتیه و هرگرتن و هرگرتان:

- دلیل الدّراسات الاسلوبیة: د. جوزیف میشال شریم. مجد المؤسسة الجامعیة للدراسات و النشر و التوزیع، بیروت/لبنان، الطبعة الاولى، ۱۹۸۴، ص ۸۹-۹۹.

دهنگین زمانی

رووگه

وه ریزه، پوهتی ددهنه فه کوبن
و وهر کیرتین مرقلههتی و زاستی

ژماره ۱ هافینا ۲۰۱۱